श्रीगणेशायनमः

सर्वस्वामी नित्यलक्ष्मः स्वतंत्रः सर्व कारणम पञ्च भक्तपराधी
नस्तंरामं प्रणमाम्यहम् १ निषादाधिपतिं नत्वा सुग्रीवंच
विभीषणं॥कुर्वेवैष्णव तत्वस्य भास्करंसाधु तन्मये २ अथभग
वद्भक्तानां वरिष्ठत्वम् निरूप्यते सौपर्णे कलौभागवतं नाम
यस्यपुंसः प्रजायते जननी पुत्रिणीतेन पितॄणांतु धुरंधरः
३ कलौभागवतं नामदुर्लभं नैवलभ्यते ब्रह्मरुद्र पदोत्कृष्टं
गुरुणाकथितं मम ४ समीपेतिष्ठते यस्य ह्यंत कालेपिवै-
ष्णवः गच्छत्ते परमं स्थानं यद्यपि ब्रह्महाभवेत् ५ तिष्ठतेग-
च्छत इत्यार्थं स्कांदे सकर्त्ता सर्वधर्माणां भक्तोयस्त वकेशव
सकर्त्ता सर्वपापानां योनभक्तस्त वाच्युत ७ धर्मोभवत्यधर्मो
पिकृतो भक्तैस्तवाच्युत॥ पापंभवति धर्मोपि तवाभक्तैः
कृतोहरे ८ निःशेषधर्म कर्त्ता वाप्य भक्तो नरकेहरे॥ सदाति
ष्ठति भक्तस्ते ब्रह्महापि विशुध्यति ९ निश्चलात्वयिभ-
क्तिर्या सैव मुक्तिर्जनार्दन॥ मुक्ताएवहि भक्तास्ते तववि-
ष्णोयतोहरे १० नूनंभागवतालोके लोकरक्षा विशारदाः
व्रजंतिविष्णु नादिष्टाहृदिस्थेन महामुने ११ भगवानेव स-
र्वेन भूतानां कृपयाहरिः॥ रक्षणायचरंल्लोकान्भक्तरूपे
णनारद १२ यस्तु विष्णु परोनित्यं दृढभक्तिर्जितेंद्रियः स्वगृ
हेपिवसन याति तद्विष्णोः परमंपदम् १३ अश्वमेध सहस्रा
णां सहस्रंयः करोतिवै नासौ तत्फल माप्नोति त्वद्भक्तैर्यद

वाप्यते १४ सर्वत्र वैष्णवाः पूज्याः स्वर्गे मर्त्ये रसातले॥ देवतानां मनुष्याणां तथैवोरगरक्षसां १५ येषां श्रवणमात्रेण पापं लक्ष शतानि च॥ दह्यंते नात्र संदेहो वैष्णवानां महात्मनां १६ येषां पादरजे नैव प्राप्यते जान्हवीजलम्॥ नार्मदं यामुनं चैव किं पुनः पादयोर्जलं १७ येषां वाक्यजलौघेन विनागंगा जलैरपि॥ विनातीर्थ सहस्रेण स्नातो भवति मानवः १८ तावद्भ्रमंति संसारे पितरः पिंडतत्पराः॥ यावत्कुले भक्तियुक्तः सुतो नैव प्रजायते १९ स एव ज्ञानवाल्लोके योगिनां प्रथमो हि सः॥ सहावक्तू नामाहत्ती हरिभक्ति युतो हि यः २० काशीखंडे ध्रुवचरिते नच्यवंते हियद्भक्ता महात्यां प्रलयापदि अतो च्युतो खिले लोके सएव धर्म गोप्ययः २१ नतस्माद्भगवद्भक्ताद् भेतव्यं कचित् क्वचित् नियतविष्णु भक्ता येन ते स्युः परितापिनः २२ महाभारते राजधर्मे॥ ईश्वरं सर्वभूतानां जगतः प्रभवाप्ययं भक्ता नारायणं देवं दुर्गाण्यतितरंतिते २३ नारायण मित्यत्र षष्ठ्यर्थे द्वितीया नारायणस्य भक्ता इत्यर्थः दुर्गाणि दुस्तराणि विविध दुःखानि विष्णुधर्मोत्तरे शयना दुत्थितो यस्तु कीर्त्तयेन्मधुसूदनम् कीर्त्तनात्तस्य पापानि नाशमायां त्यशेषतः २४ यस्याप्यनंते जगतामधीशे भक्तिः परायादव देवदेवे तस्मात्परं नापरमस्ति किंचित् पात्रं त्रिलोके पुरुषप्रवीर २५ द्वारकामाहात्म्ये प्रल्हाद वलिसंवादे नित्यं येप्रातरुत्थाय वैष्णवानां तु कीर्त्तनं कुर्वंतित्ते भागवताः कृष्ण

तुल्याः कलौवले २६ इतिहास समुच्चये येभजंति जगद्यो
निं वासुदेवं सनातनम् नतेभ्योविद्यते तीर्थमधिकं राज
सत्तम २७ यत्रभागवताः स्नानंकुर्वंति विमलाशयाःत
त्तीर्थमधिकं विद्धिसर्वपाप विशोधनम् २८ यत्ररागादि
रहिता वासुदेवपरायणाः तत्रसंनिहितो विष्णुर्नृपते-
नात्रसंशयः २९ नगंधैर्नतथातोयैर्न पुष्पैश्च मनोहरैः
सान्निध्यंकुरुते देवो यत्र संतिन वैष्णवाः ३० बलिभि-
श्चोपवासैश्च नृत्यगीतादिभिस्तथा नित्यमाराध्यमा
नोपितत्र विष्णुर्नतुष्यति ३१ तस्मादेते महाभागावैष्ण
वावीतकल्मषाः पुनंति सकलाँल्लोकांस्त्ततीर्थमधिकं
ततः ३२ तदित्यव्ययंते इत्यर्थे तेन वैष्णवा एवपरंतीर्थ
मितिये नृशंसा दुरात्मानः पापाचाररताःसदा॥ तेपियां
तिपरंधाम नारायणपराश्रयाः ३३ लिप्यंते नचपापेनवै
ष्णवा विष्णुतत्पराः पुनंति सकलाँल्लोकान्सहस्त्रांशु
रिवोदितः ३४ जन्मान्तरसहस्त्रेषु यस्यस्याद्बुद्धिरीदृशी
दासोहंवासुदेवस्य सर्वाँल्लोकान्समुद्धरेत ३५ सयाति
विष्णुसालोक्यंपुरुषो नात्र संशयः॥ किंपुनस्तद्गतप्रा-
णाःपुरुषाः संयतेंद्रियाः ३६ श्रीभागवते प्रथमस्कंधे
येषांसंस्मरणात्पुंसां सद्यः शुध्यंतिवै गृहाः किंपुनर्द
र्शनस्पर्श पादशौचासनादिभिः ३७ द्वितीये किरात
हूणांध्रपुलिंद पुल्कसाआभीरकंकायवनाःखसादयः

अन्येच पापाय दुपाश्र याश्रयात शुद्धंति तस्मै प्रभ विष्णवे नमः
३९ तृतीयस्कंधे श्रुतस्य पुंसा सुचिर श्रमस्य नन्वंजसा सूरि
भिरीडितोऽर्थः तत्तद्गुणानु श्रवणां मुकुंद पादारविंदं हृदयेषु
येषाम् ३९ नकर्हिचिन्मत्पराः शांतिरूपेन क्ष्यंतिनो निमिषो
लेढि हेतिः येषामहं प्रिय आत्मा सुतश्च सखा गुरुः सुहृदो दै
वमिष्टं ४० चतुर्थेया निर्वृतिस्तनु भृतांतवपाद पद्मध्याना
द्भवज्जन कथा श्रवणेन वास्यात् ॥ सा ब्रह्मणि स्वमहिमन्य
पिनाथमाभूत् किं त्वंतकासि लुलितास्त्पततां विमानात्
४१ स्वधर्म निष्ठः शतजन्मभिः पुमान्विरंचितामेति ततः प
रंहि माम् अव्याकृतं भागवतोथ वैष्णवं पदं यथाहं विबुधाः
कलात्यये ४२ पंचमे रहूगणो तत्तपसान याति न चेज्यया नि
र्वपणा द्गृहाद्वा न छंदसा नैव जलाग्नि सूर्यैर्विना महत्पाद
रजोभिषेकम् ४३ षष्ठे रजोभिः समसंख्याताः पार्थिवैरिहजं
तवः तेषां ये केचनेहंते श्रेयोवैमनुजादयः ४४ प्रायोमुमुक्षव-
स्तेषां केचनैव द्विजोत्तमाः मुमुक्षूणां सहस्रेषु कश्चिन्मुच्ये
तसिध्यति ४५ मुक्तानामपि सिद्धानां नारायणपरायणः
सुदुर्लभः प्रशांतात्मा कोटिष्व पि महामुने ४६ नारायणपराः
सर्वे न कुतश्चन बिभ्यति स्वर्गापवर्ग नरकेष्व पितुल्यार्थद
र्शिनः ४७ सप्तमे नैषां मतिस्ताव दुरुक्रमांघ्रिं स्पृशत्यनर्था
पगमो यदर्थः महीयसां पादरजो भिषेकः निष्किंचनानां
नवृणीतयावत् ४८ विप्राद्द्विषड्गुण युतादर विन्दनाभपा

पादारविंद विमुखात् श्वपचं वरिष्ठं मन्ये तदर्पितमनोवचनेहि
तार्थप्राणं पुनाति सकुलं नतु भूरिमानः ४९ पष्ठमे एकांतिनो
यस्य न किंचनार्थं वांछंति ये वै भगवत्प्रपन्नाः॥ अत्यद्भुतं य
च्चरितं सुमंगलं गायंत आनंद समुद्र मग्नाः ५० नवमे अहं भ
क्त पराधीनो ह्यस्वतंत्र इव द्विज साधुभिर्ग्रस्त हृदयो भक्तै
र्भक्तजनप्रियः ५१ नाहमात्मान माशासे मद्भक्तैः साधुभि
र्विनाश्रियं चात्यंतिकीं ब्रह्मन् येषां गतिरहं परा ५२ ये दारा
गार पुत्राप्तान प्राणान्वित्तमिमं परम हित्वा मां शरणं या
ताः कथं तांस्त्य क्तुमुत्सहे ५३ मयि निर्बद्ध हृदयाः साधवः
समदर्शिनः वशी कुर्वंति मां भक्त्या सत्स्त्रियः सत्पतिं यथा ५४
साधवो हृदयं मह्यं साधूनां हृदयं त्वहम मदन्यं ते न जानंति
नाहं तेभ्यो मनागपि ५५ दुष्करः को नु साधूनां दुस्त्यजो वा
महात्मनाम् यैः संगृहीतो भगवान्सात्वतामृष भो हरिः ५६
यन्नाम श्रुति मात्रेण पुमान्भवति निर्मलः तस्य तीर्थ पदः
किं वा दासानाम वशिष्यते ५७ दशमे तथा न ते माधव ताव-
काः क्वचिद्भ्रश्यंति मार्गात्त्वयि बद्धसौहृदाः त्वयाभिगुप्ता विच
रंति निर्भया विनायकानीकपमूर्द्धसु प्रभो ५८ नायं सुखापो भ
गवान् देहिनां गोपिकासुतः॥ ज्ञानिनां चात्मभूतानां यथा भ
क्तिमतामिह ५९ साधूनां समचित्तानां सुतरां मत्कृतात्मनां दर्श
नान्नो भवेद्बंधः पुंसोक्ष्णोः सवितुर्यथा ६० नह्यम्मयानि तीर्था
नि न देवा मृच्छिलामयाः ते पुनंत्युरुकालेन दर्शनादेव साधवः

६१ अग्निर्न सूर्यो नच चंद्रतारकान भूर्जलं खं श्वसनो ऽथवाङ्म
नः उपासिता भेदकृतो हरंत्यघं विपश्चितो घ्नंति मुहूर्त सेवया
६२ यस्यात्मबुद्धिः कुणपे त्रिधातुके स्वधीः कलत्रादिषु भौमइ
ज्यधीः यत्तीर्थबुद्धिः सलिले न कर्हिचिज्जनेष्वभिज्ञेषु सएव
गोखरः ६३ तवपरिये चरंत्यखिलसत्वनिकेततया तउतप
दाक्रमं त्यविगणय्य शिरोनिकृतेः परिवयसे पशूनिव गि
राविबुधान पितांस्त्वयि कृतसौहृदाः खलु पुनंति न ये विमु
खा: ६४ एकादशो भूतानां देव वर्तितं दुःखायच सुखायच सुख
यैव हि साधूनां त्वादृशामच्युतात्मनाम् ६५ भजंति ये यथा देवा
न्देवा अपि तथैव तान् छायेव कर्म सचिवाः साधवो दीनवत्स
लाः ६६ नमएकांतभक्तानां गुणदोषोद्भवा गुणाः साधूनां स
मचित्तानां बुद्धेः परमुपेयुषां ६७ यथोपश्रयमाणस्तु भगवंतं वि
भावसुम् शीतं भयं तमो प्येति साधून्संसेवतस्तथा ६८ निम
ज्योन्मज्जतां घोरे मन वाब्धौ परमायनम् संतो ब्रह्मविदः शां
ता नौर्दृढेवाप्सु मज्जताम् ६९ अन्नं हि प्राणिनां प्राण आर्तानां
शरणंत्वहम् धर्मो वित्तं नृणां प्रेत्य संतो ऽर्वाग्बिभ्यतो ऽरणम्
७० संतो दिशंति चक्षूंषि बहिरर्कः समुत्थितः देवता बांधवाः संतः
संत आत्माहमेवच ७१ नकिंचित्साधवो धीरा भक्ता ह्येकांतिनो
मम वांछंत्यपि मया दत्तं कैवल्यमपुनर्भवम् ७२ द्वादशोत्त्वानस्व
द्वृत्तमिदं मन्ये महत्तामच्युतात्मनाम् अज्ञेषु तापतप्तेषु भूते
षु यदनुग्रहः ७३ श्रवणाद्दर्शनाद्धापि महापातकिनो ऽपि

ऽपिवः शूद्रान्नं त्यज श्चापि किमुसं भावणादिभिः ७४ ना-
रदीये श्रीवामदेव रुक्मांगद संवादे श्वपचोपि महीपाल वि-
ष्णोर्भक्तो द्विजाधिकः॥ विष्णुभक्ति विहीनोयाय तिश्च श्वपचा-
धिकः ७५ स्कांदे रेवाखंडे श्रीब्रह्मोक्तो इंद्रोमहेश्वरोब्रह्मा परं
ब्रह्मतदेव हि श्वपचोपि भवत्येव यदा तुष्टोसि केशव॥ ७६
यदा तुष्टोसि तदेवश्व पचोपीन्द्रा दिर्भवति तत्र परं ब्रह्मे-
ति मुक्तस्तन्मयो वेत्यर्थः॥७७॥ काशीखण्डे ब्राह्मणाःक्ष
त्रियो वैश्यः शूद्रो वायदि वेतरः॥ विष्णु भक्ति समायुक्तो
ज्ञेयः सर्वोत्तमोत्तमः॥७८॥ इतिहास समुच्चये॥ शूद्रं वाभ
गवद्भक्तं निषादं श्वपचं तथा॥ वीक्षते जाति सामान्यात्स
याति नरकं ध्रुवम॥७९॥ तत्रैव भगवद्वाक्यम्॥ नमेप्रिय
श्चतुर्वेदी मद्भक्तः श्वपचः प्रियः तस्मैदेयं ततो ग्राह्यं सवै
पूज्यो यथा ह्यहम्॥८०॥ द्वारका माहात्म्ये॥ प्रह्लाद ब-
लिसंवादे॥ संकीर्णयोनयः पूताये भक्ता मधु सूदने॥
म्लेच्छ तुल्याः कुलीनास्ते येन भक्ता जनार्दने॥८१॥
आदि पुराणे॥ नाम युक्ता जनाः के विज्जात्यं तरस-
मन्विताः॥ कुर्वंति मे यथा प्रीतिं न तथा वेद पारगाः
॥८२॥ पाद्मे॥ माघ माहात्म्ये॥ श्वपाक मिवने क्षे-
तलोके विप्रम वैष्णवम्॥ वैष्णवो वर्णा वाह्योपि पुना-
ति भुवन त्रयम्॥८३॥ नशूद्रा भगवद्भक्ता स्तेतु भागव-
ता मताःसर्व वर्णेषुते शूद्रायेन भक्ता जनार्दने ८४ ब्रह्मांडपुराणे

दर्पन स्पर्षना लाभसह घ्रासादिभिः [illegible] तमतका:
पुजन्ति कृष्णस्य सर्वप्याव पिव पुष्फसम ॥ ८५ ॥
इति श्री सीताराम [illegible] सीता रामीय परमहं-
स श्री ब्राजकी शरी वर संसार निमितो वै
स्वव तत्वभाषा:

समाप्त.